

Aguirre pastoralaz

Orain arte, nire pastoral bat jokatzeko duten udan, ondokoa idazten dut. Horrela hasi nintzen 1990eko uztail-abuztuetan, "Abadia Urrustoi"ren garaian; errepikatuko nuen 1993an "Euskaldunak Iraultzan" zaudelarik: "Aguirre Presidenta"-ri lotu nintzen. Baina hor lasai jardungo nuen, behar zen denbora hartuz, lan eskerga delako pastoral baten ontzea. Gainera beren txanda behar dute beste idazleek ere eta gaur sei gara. Azkeneko nire burua ez dut hastiarazi nahi maizegi plazaratzeko.

Hargatik gauza ez zitzaidan ene xedeen arabera joan, ezen Arrokiagako gizon gazte batek antzerkigai hori eskatu zidan herri horrentzat eta bide beraz jarraian bukatzera lehiatu ninduen, 1995eko udan jokatzeko gisan. Zeren urte horretako hain zuzen? Herriko bozen urtea izan beharra baitzen "Frantzian eta Nafarroan" (hexagonoan erran ohi den bezala) eta Arrokiagan zerrenda bakar bat izango baitzuten, Zuberoko beste udal gehixenetan ez bezala. Eta horrek badu funtsik, ezen oso gai minbera da

herriko hauteskundeena, Bidasoaren bi aldeetan, bai eta ni beldur eguzkiaren azpian daudden erresuma ta errepublika guzietan. Artxiiboak hor daude: 1953az geroztik ez da pastoralik eman herriko boz urte batean, salbu 1989an Altzain: baina hain zuzen ere, zerrenda bakar bat zen aurkeztu hor!

Ongi. Jean *Bordaxar* gaztearen ideiatik pasa behar izan nuen, gizon hau baita eskatu zidana: gero aukeratuko zuten pastoral horren arduradun, eta kantu berrien doinuak ondoko ziztuen gainera, azken abestia bestalde (herrikoa) osorik moldatuko, hitz eta musika. Beraz testua laster bukatu nuen.

Zergatik *Aguirre*? Oso gizon egokia zitzaidan pastoral baterako: karismatikoa, maitagarria, batasun egilea (eta behin re baino gehiago, batasun beharretan gaude gaur euskaldunok), profeta bere gisan kristau demokraziaren ildotik Europarako bidean... Gure historiako bi garai bikain haragitzen ditu: 36-eko gudua eta munduko bigarren gerla. Be-

raz hunkigarria zatekean horrela-ko antzerkia, baina kontuz... mingarria ere berdin... bizirik baitago gertakizun horietan ibili zen pertsona frango. Ene beldurrik handiena zen nola hartuko zuten Aguirre Lehendakari zenaren seme-alabek: gostukoa gertatu baitzaie, lasaitu naiz azkenean, pentsatuz ez dudala okertu gure historian hain gora dagoen Presidentearen figura noblea.

Piezaren idaztea gauza bat da, haren jokatzeari zinez beste bat: antzerkia ez baita irakurtzeko, baina ikus eta entzuteko. Inork ez zuen uste 130 biztanleko herriska batek trajeria bat eman zezakeenik: ez eta herritarrek berek ere! Gainera 1906an emana zuten beren azken pastoralara, Daniel profetaz. Baina gure Bordaxar etxez-etxe ibili zen beste gizon gazte batekin eta ia denak banaka eta bederazka konbertitu zituzten 1995ko udazkenean. Antzerkiaren gaiak ez zuen arazorik sortu eta miretsirik utzi ninduen izpirituen irekidura horrek. Dantzari gazteen moldatzen hasi zen jarraian Martine *Beheregaray*, Bordaxarren emaztegaia. 1994eko abuztuan, Donaixtiko "San Mixel Garikoitz" jokatu zenean, tauladan jauzien emateko eskubidea irabazi zuen Arrokiagako taldeak ohiko subasta-enkantean: seinale garbia ondoko urtean harek emango zuela trajeria. Gainera mezu hori

aldarrikatu zuen mikrofonotik Donaixtiko lokutoreak lagunkiro. Udazkenean hasi ziren koru-abeastien ikasten Mixel *Etzekopar* Gotaine-Irabarnekoaren gidaritzapean. Baina hor gertakizun larri batek utzi zuen herria lurjota, haur esperantxetan zagon emakume gazte bat automobila ixripu batean hil izan baitzen. Beraz dena zalantzan egon zen aste zenbaitez, botuetara joan behar izan zuen udal-konseiluak eta boz bakar batez ereman zuen pastoralara jokatu behar zelako iritziak.

Otsailean hasi ziren mugimenduen eta dialogoaren ikasten Jean-Pierre *Recalt* altzaiar errent-jent-eszenografo gazte baina jada konfirmatuaren idaritzapean, eta astero-astero ihardun ziren larunbat arratsetan baserri bateko borda-belartegian: Oilaui auzoko Etxeberrian hain zuzen, Barkoxeko bidean. Denetan zabalduko zen afixa ederra egin zuen Jean *Jasa* erretiratua den herritarrak.

Lehenbiziko emanaldia 1995ko uztailaren 23an jokatu zen, ohi bezala igande arratsaldean, sorobelardi baten erditan, Maidalena menditik jausten den haran bukoliko bzten magalean: ia-ia 4.000 ikus-entzule jarriak bildutasun handienez, lehen lerroan zaudela Aguirre zenaren alaba Aintzane ta bi semeak, Joseba eta Inaki... Malkorik ixuri zuten

37ko udaberrian Gernika sutan utzi behar izan zuten batzuek, haurtzaroko oroitzapen ilunak gogoan ...

Hamabost egun berantago, Zuberoako antzerki zaharrear usatzen den bezala, bigarren jokaldia eman zen abuztuko lehen igandean. Eguraldiaren aldetik jasan genuen beldurra! Me-teoko iragarkia zinez txarra zen, euria denetan ari salbu Arrokiagan: Baionako irrati batek erran zuen ez zela jokatu pastorala. Pertsona batzuk etxean egonara-ziko zituen horrek guziak. Baina berriz ia-ia 4.000 bildu ziren Maidalenak iparretik daukan haran benedikatuan, hor aterea baitzen! Eta berriz emozio berbera.

Horretan gelditu gogo zuten Arrokiagakoek eta entelegatzen ditut, ulergarria baita: izigarriko

lana da herriska oso baten berriz mobilizatzea eta bere tokitik urrun eramaitea, behar diren jauntzi eta tresnekin, arazo larriak sortzen ditu antzoki baten egokitzeak eta abar... Baina Joseba Aguirrek eta Getxoko alkate den Cirarda jaunak konbentzitu dituzte Lehendakari zenaren herrian agertu behar zutela. Beraz horrela jokatu dute han hirugarren eta azken emanaldia, urriaren 7ko urteurren sonatu hartan, Fadurako pelotalekua gaindika beterik zagola. Publiko bikainaren partehartzeari esker, are hunkigarriagoa izan zen, zuberotarrantzat bederen ezin ahantzia. Lotura bat gehiago Euskal Herriko beste hegal puntarekin, Aguirre Lendakariari esker, euskal teatro zaharraren arartez.

J.L. Davant